

GAZETA OLSZTYŃSKA

„Gazeta Olsztyńska“ z dod. „Przyjaciel Dzieci“ wychodzi codziennie z wyjątk. niedziel i świąt i koszt. na miesiąc 1000000, z odniesz. do domu 1000036 mk., do Polski 1600000 mk. lub 55000 mkp., które należy wpłacić na nasze konto w Banku Dyskontowym w Bydgoszczy.

Ojców mowy, ojców wiary
Brońmy zgodnie: młody, stary!

Niech będzie pochwalony
Jezus Chrystus!

Ogłoszenia przyjmuje się za opłatą 100000 mk. za rządę jednolamowy. Wiersz reklamowy 300 000 mk. Przy dochodzeniu sądowym należyłości wszelkie rabaty upadają. Redakcja i Administracja: Olsztyn, Müllenstr. 2. Tel. 531. Pocztove konto czekowe: Königsberg 19 466.

Rok XXXVII.

Olsztyn, na środę 26 września 1923 r.

Nr. 216.

Przeigrana.

Nad Niemcami zawisła okropna w swej nagości, upokarzająca groźba kapitulacji. Wyrazy upadek, pogrom, poharbienie, klęska to marne dźwięki niezdolne objąć i wyrazić tragedji, którą nemezis dziejowa — według wszelkiego prawdopodobieństwa — dotknie skolatané państwo niemieckie. Zdaje się, że nad tem państwem, nad jego obywatelami drży w powietrzu i powtarza się nieustannie owe wielkie pytanie Hamleta: „Być albo nie być?“ . . .

Przeżywamy dni i tygodnie, przypominające swą grozą ostatnie dni wojny światowej. Lud nie mógł wówczas dłużej udźwignąć nędzy i ciężaru wojny i tęsknił wespół z wojskiem za rozwiązaniem, obojętnie jakiego rodzaju. Lud i wojsko nie pozwoliło się dłużej okłamywać i nawet głównodowodzący ujrżeli, iż ostatni ratunek Niemiec leży w natychmiastowym zawarciu zawieszenia broni!

Dziś straszny ten dramat przeżywamy powtórnie w walce gospodarczy nad Ruhra. Niesumienny system kanclerza Cuno'a finansowania oporu pasywnego w Zagłębiu Ruhry za pomocą masowego drukowania banknotów, sposób wygłaszania mów politycznych, niemądrych a napuszonych, pominięcie wszelkiej okazji dojścia do porozumienia z Francją przeprowadziło Niemcy nad brzeg przepaści. Głośna „Ruhrhilfe“ przedzierzgnęła się w okropne pasorzytnictwo, z którego żyły i czerpały olbrzymie dochody klasy społeczne, nie mające z oporem pasywnym żadnego związku. Nawet pisma niemieckie z obozu prawicowego opowiadają na temat tej korupcji niesłychane rzeczy. Niech wystarczy następujący przykład z „Vossische Ztg.“:

„Z pieniądze rządowych żyli nietylko ci, którzy wskutek obsadzenia i oporu pasywnego istotnie byli bezrobotni — całe kategorie zawodów nie mające nic wspólnego z tym oporem pozwoliły się ochotnie uchwylić przez „Ruhrhilfe“. Początek zrobili kupcy, poczem przyszli właściciele kinematografów i gospód, a ostatecznie kolej przysłać miała na służących i pokojowych bardzo zamożnych rodzin itd. itd.“

Każdy rozsądny i odpowiedzialny rząd nie mógłby się przypatrywać bezczynnie takim potwornym stosunkom. Gabinet Stresemanna, w dużym stopniu z prawdy tej wyciągnął konsekwencje i począł dążyć ze wszech sił do porozumienia z Francją jako warunku ocalenia państwa niemieckiego przed zagładą. Stresemann przejrzał, iż do porozumienia z Francją tak czy owak przysłać musi i stara się swój brzemienny w skutkach obowiązek wykonać, popierany w tem przez partje wielkiej koalicji.

Przecież niebezpieczeństwo pogromu Rzeszy Niemieckiej pomimo tej woli pojednawczej jej rządu jest coraz większe. Wewnątrz państwa ferment nacjonalistyczno-komunistyczny, zewnątrz niezłomna wola rządu francuskiego wykorzystania owoców zwycięstw na polach Francji w Zagłębiu Ruhry, oto dyktemat, domagający się rozwiązania.

Nacjonaliści skrajni obrzucają Stresemanna obelgami, zarzucając mu zdradę sprawy niemieckiej. Żyłac z obecnego zamieszania i z wydatków na opór pasywny nie oglądają się na fakty, iż państwo niemieckie z olbrzymiej produkcji Zagłębia Ruhry nie otrzymuje ani gramu węgla lub towarów, rzucając zato cały swój majątek narodowy w tę niezgłębioną paszczę. Podszuczaniem swem przeciw gabinetowi Stresemanna, skrajni nacjonaliści spodziewają się lud podburzyć tak dalece, iż zaprzestanie oporu pasywnego doprowadzi Niemcy do wojny domowej, po której się spodziewają osiągnięcia wszystkich swych celów politycznych.

Zwinięcie oporu pasywnego.

Koblencja. Naddyrekcja poczty w Koblencji donosi, że pod naciskiem ludności tamtejszej, izby handlowej oraz administracji miasta, jakoteż pod naciskiem Komisji koalicyjnej rozpoczęto rokowania z Komisją koalicyjną w sprawie podjęcia na nowo służby pocztowej, które to rokowania miały następujący rezultat:

1. Naddyrekcja poczty jest gotową podjąć na nowo ruch pocztowy i przyjmie urzędników pocztowych i telegraficzny napowrót do służby.
  2. Ruch telegraficzny i telefoniczny podjęty zostanie według instrukcji Komisji koalicyjnej i pod jej kontrolą, przysługującą Koalicji na mocy układu nadreńskiego.
  3. Ruch kontrolowany będzie przejściowo przez czterech francuskich nieuzbrojonych telegrafistów wojskowych pilnujących, aby nie zachodziły akty sabotażu.
- Podjęcie pracy pod kontrolą francuską — pisze „Ostpr. Ztg.“ — równa się zaprzestaniu oporu pasywnego. Winę przypisują nacjonalści chwiejności rządu zamiast uderzyć się w piersi.

Rozstrzygające chwile.

Berlin, 23. 9. W najbliższych dniach nastąpią decydujące rokowania gabinetu z przedstawicielami obszarów obsadzonych oraz prezesami ministrów niemieckich państw związkowych, którzy wespół z rządem dźwigają ciężkie brzemie odpowiedzialności za kroki, które rząd podejmie w sprawie zakończenia oporu pasywnego i ratowania jedności Niemiec. Pisma niemieckie nacjonalistyczne pocieszają czytelników swych mdłemi wiadomościami, iż kapitulacja Niemiec nie jest taką upokarzającą, aby przez nią opuszczone zostały Zagłębie Ruhry i Nadrenja. Kwestja zaprzestania oporu pasywnego, zdaniem pism nacjonalistycznych, jest tylko kwestją taktyczną. Czy atoli Nadrenja i Zagłębie Ruhry pozostaną przy Niemczech, nie jest kwestją taktyczną. Nad tem nie może być dyskusji. Nacjonalisci nie chcą żadnego układu z Francją, któryby w tym względzie nasuwał jakiegokolwiek wątpliwości. Niemcy nie przyjmą takiego dyktanda bez rozruchów.

Rozruchy i demonstracje w kraju.

Berlin, 24. 9. Po zebraniu komunistycznym sformował się pochód demonstracyjny składający się 3000 osób. Gdy policja zawezwała demonstrantów do rozejścia się, stawili oni opór tak że urzędnicy użyli broni białej. 5 osób aresztowano.

Lipsk, 24. 9. Z okazji poświęcenia sztandarów „Stahlhelmbundu“, który następnie urządził pochód, doszło do krwawych starć pomiędzy członkami tegoż bundu a sotniami proletarjackimi. 11 ciężko rannych odstawiono do lazaretu, z tych dwóch zmarło.

Drezno, 23. 9. Demonstracje bezrobotnych odbyły się tutaj w sobotę, wobec czego zamknięto hale targową. Policja konna demonstrantów rozpędziła. Później doszło do starć pomiędzy policją a bezrobotnymi na innych miejscach.

Francja odrzuca warunki niemieckie.

Berlin, 24. 9. Sprawozdawca berliński „Petit Journal“ donosi pismu swemu na mocy informacji które otrzymał od posła francuskiego w Berlinie, że wszelkie pogłoski jakoby rokowania niemiecko-francuskie dalej trwały, są nieuzasadnione. Oświadczyć on może kategorycznie, że zastępca Francji otrzymał oficjalne polecenie nie konferować więcej z kanclerzem rzeszy i nie przyjmować żadnych dokumentów dopoki trwa bierny opór i rząd rzeszy nie cofnie bez żadnych zastrzeżeń wszystkich rozporządzeń wydanych celem utrzymania oporu. Kanclerzowi rzeszy stanowisko rządu francuskiego podano oficjalnie do wiadomości przez posła francuskiego.

Organ niemieckiej partii ludowej i kanclerza rzeszy „Zeit“ potwierdza prawdziwość tej wiadomości i donosi, że konferencje pomiędzy posłem francuskim a Stresemannem przestały. Wedle innych wiadomości doniósł poseł francuski w min. spraw zagranicznych w ostrej formie zerwanie rokowań niemiecko-francuskich.

Francuzi w dalszym ciągu zabierają pieniądze.

Berlin, 22. 9. Dnia 18 bm. zabrali Francuzi z banku rzeszy w Neuss 12 miliardów mk., dnia 19 bm. Belgijczycy z banku rzeszy w M. Gladbach około 78 miliardów, dnia 20 bm. zabrali z drukarni Crüwell w Dortmundzie za 2 biliony mk. banknotów. Francuska policja kryminalna zabrała kilku listonoszom sumy do 280 miliardów mk., w ostatnim tygodniu zabrały władze okupacyjne magistratowi w Bonn raz 160, drugi raz 80 miliardów mk.

Nie inaczej rzecz się ma z komunistami, których nie odstrasza groźby rządu, iż zamiar przewrotowym prawicy czy lewicy przeciwstawi się z całą siłą, państwu do dyspozycji stojącą. Rozuchy żywnościowe i drożyzniane w licznych miastach świadczą o tem, iż pogrózki nic nie pomogą tam, gdzie masy ogarnie szal nienawiści i żądza zemsty za głód i nędzę wycierpianą.

Zwycięska Francja przez usta Poincarego każe oświadczyć zniszczonym i upokorzonym Niemcom, iż „załamanie się oporu pasywnego zadaje kłam twierdzeniom niemieckim, jakoby ten opór prowadzony był odruchowo przez naród a nie sztucznie przez rząd. Francja nie zadowolili się zmianą taktyki rządu niemieckiego i żądać będzie w całej pełni tego, co jej się należy. Groźby o anarchji w sercu Europy, Niemczech, Francję nie odstrasza. Jest ona niedostępna zarazkom tej anarchji, choćby wokoło ziemia drżała. Francja żąda nic więcej, jak tylko wykonania Traktatu Wersalskiego.“

Stanowczy ton prezesa ministrów francuskich a obok tego telegramy o załamującym się mimo zapomóg rządowych oporze pasywnym błyskawicznie oświetlają sytuację. Niemcy przegrali! Straszne słowo, za którym przyjdą pasma cierpień i nędzy zawinionej przez klikę fanatyków nacjonalistycznych, zubożonych królów przemysłowych, ludzi bzdurzących o dniu zemsty, o duchu anno 1813, zaślepieńców, zapoznających zupełnie sytuację wewnątrz i zewnątrz państwa, konstelację mocarstwową w Europie i w całym świecie. Najtraficniejszą jest atoli brutalność, z jaką przebudzony zostanie z hipnozy nacjonalistycznej tłum szeroki który bicz niewoli sam na siebie ukrcił i który wypić będzie musiał to co ówci nawarzyli.

Czy naród niemiecki nareszcie przejrzy, odwróci się od tych szarlatanów politycznych i zapragnie zgody z narodami ościennymi? Zobaczmy . . .

Zamówienie „Gazety“ na październik.

Ich bestelle hiermit für den Monat Oktober 1923
die polnische Zeitung

„Gazeta Olsztyńska“

aus Allenstein mit Zustellung und zahle 18.030 000 Mk.
Imię, nazwisko i adres (Vor- und Zuname und Adresse):

Obige 18.030 000 Mk. erhalten zu haben bescheinigt:

BANK LUDOWY

E. G. m. u. H.
w OLSZTYNIE

placi od depozytów:

za wypow. rocznem	200	0/0
„ „ półrocznem	120	0/0
„ „ kwartalnem	80	0/0
„ „ dziennem	50	0/0

Zarząd.
Steffen. Małewski. Żurawski.

Elementarz toruński

egz. po 3 milj. mk. poleca

Księgarnia Gazety Olsztyńskiej.

Zamieniam

manufakturę i konfekcję damską

na wszelkie produkty rolnicze.

Mulczyński, Wartembork.

***

Polecam następujące książki:

Brewiarzyk Tercyarski

Kwiat Seraficki

Kwiatek Tercyarski

Książeczka św. Antoniego
z Padwy

Książeczka do M. B. Bolesnej

J. Pięniężna, Olsztyn

***

Reklamacya gazety.

Jeżeli komu z naszych Szanownych Abonentów
listowy nie dostarczy gazety to prosimy wypełnić
zaraz następujący formularz i oddać na tej poczcie
na której zapisano gazetę:

Zeitungsreklamation.

Nr. .... von mir bestellten Zeitung „Gazeta
Olsztyńska“ aus Allenstein habe ich nicht erhalten
und bitte um kostenlose Nachlieferung derselben,
(Imię i nazwisko)

(Miejscowość):

(Ulica i nr.)

Kupuję każdą ilość

konopi, wosku, gorczycy i wszy-
stkie zioła medycynalne
w suszonym stanie po najwyż-
szych cenach dziennej.

St. André, Schwanen-Drogerie
przy moście św. Jana.

Ks. W. Barczewski.

Kiermasy na Warmji

Wydanie 4-te, znacznie rozsze-
rzone.

Cena 5 milionów mk.

Do nabycia w Księg. Gazety
Olsztyńskiej.

USTAWY

DLA

TOWARZYSTW LUDOWYCH

MA NA SKŁADZIE

KSIĘGARNIA J. PIENIĘŻNEJ w OLSZTYNIE.

Wstępujcie do Polsko-katolickiego
Towarzystwa Szkolnego!

Wiązanki

(pamiętki Chrztu św.) polskie i niemieckie
poleca

Księgarnia Gazety Olsztyńskiej.

Zaproszenia weselne
:: zawiadomienia ::
o zaręczynach i ślubie

wykonuje szybko i austownie

Drukarnia
„Gazety Olsztyńskiej“

Kartki do Różańca św.

(białe) nadeszły.

Cena 50 000 mk., z przesyłką 52 000 mk.

Do nabycia

w księg. Gazety Olsztyńskiej.

GROMNICE

poleca

Księg. J. Pięniężnej, Olsztyn.

Księgarnia „Gazety Olsztyńskiej“

Rynek Rybny

Telefon Nr. 531

** **
** **

poleca obok książek do nabożeństwa, książek
treści światowej i dewocjonalji następujące rzeczy:

** **
** **

papiery listowe

luźno i w paczkach

kałamarze * atramenty * ołówki * tablice
rysiki * kleje * suszki * linijki * laki
zeszyty szkolne * bibuty * plóra * plu-
skiewki (Reisstifte) * serwetki papierowe *
koronki papierowe * papier krepowy *
papier do kwiatów * liście do kwiatów * drut
do kwiatów * wiązanki do chrztu polskie i
niem. * pocztówki * karty do grania * po-
winszewania na imieniny, urodziny, zaręczyny, ślub

* * * * *

Jako najstosowniejsze podarki ślubne polecamy:

Obrazy świętych w ładnych ramkach

* * po znacznie niższych cenach. * *